

BOSBOUWPROEFSTATION T.N.O.

VERSLAG OVER HET JAAR 1949.

Bestuur.

Het Bestuur bestond per 1 Januari 1949 uit :

Dr J. A. van Steyn, Directeur van het Staatsbosbeheer,
Vertegenwoordiger van het Ministerie van
Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening,
voorzitter ;

Prof. Dr G. Houtzagers, Vertegenwoordiger der Neder-
landsche Heidemaatschappij, lid ;

Prof. Ir J. H. Jager Gerlings, Vertegenwoordiger van het
Instituut voor Bosbouwkundig Onderzoek van
de Landbouwhogeschool, lid ;

Dr Th. C. Oudemans, waarnemend Voorzitter van de
Hoofdafdeling Bosbouw bij de Stichting voor
de Landbouw en Vertegenwoordiger van de
Stichting voor de Landbouw, lid.

Na de benoeming van een voorzitter van de Hoofdafdeling
Bosbouw, stelde Dr Oudemans zijn plaats ter beschikking en
werd opgevolgd door de nieuwe voorzitter Ir P. de Fremery.

In de plaats van Dr J. A. Steyn werd met ingang van 1
October benoemd Ir F. W. Malsch, de nieuwe Directeur van
het Staatsbosbeheer, die tot voorzitter van het Bestuur werd
gekozen.

Een vertegenwoordiger van de Organisatie voor Toegepast
Natuurwetenschappelijk Onderzoek ter vervanging van Prof.
Dr O. de Vries werd nog niet aangewezen. Waar nodig
werden de vergaderingen bijgewoond door de Secretaris en
penningmeester van de Centrale Organisatie T.N.O.

Het bestuur vergaderde in 1949 vier maal.

Raad van Bijstand.

Deze bestond einde 1949 uit de volgende leden :

- D. van Aalst, Vereniging van Rentmeesters,
Prof. Dr J. H. Becking, Hoogleraar in de Bosbouw, Land-
bouwhogeschool,
Prof. Dr H. A. J. M. Beekman, Oud-hoogleraar in de
Bosbouw, Landbouwhogeschool,
Mr A. J. van Berkel, Rijksbureau voor Hout,
J. J. G. Boot, Ned. Ver. van Boseigenaren,
W. Brantsma, Ned. Boschbouw Vereniging,
A. C. van Dam, Vakgroep Groothandel Inlands Hout,
J. H. Faassen, Vakgroep Groothandel in Boomkwekerij-
producten.
P. A. W. J. van Ginneken, Bond van Boomkwekers,
W. J. Hendriks, Ned. Dendrologische Vereniging,
Ir J. W. Hudig, Ned. Heidemaatschappij,
Ir H. W. Schenkenberg van Mierop,
Ir R. K. von der Nahmer, C.I.M.O., Afdeling Hout,
Dr Th. C. Oudemans, Hoofdafdeling Bosbouw v. d. Sticht-
ting v. d. Landbouw,
Ir A. W. van der Plassche, Ned. Alg. Keuringsdienst voor
Boomkwekerijgewassen,
Prof. Dr G. A. van Poelje, Instituut voor toegepast-biolo-
gisch onderzoek in de natuur,
Jhr A. J. B. van Suchtelen van de Haare, Vereniging „Het
Grondbezit”.

Contact-Commissie

De contact-commissie vergaderde in 1949 vier maal.
De volgende onderwerpen werden o.a. behandeld :
Het onderzoek naar de eigenschappen van het hout van
Japanse lariks als mijnhout ;
de massa-tabel voor de douglas samengesteld door Prof.
Dr J. H. Becking en medewerkers ;
de voorstellen van Oxford (Engeland) voor wijzigingen
in de bibliografische indeling volgens Flury ;
de vorming van secties van de International Union of Fo-
rest Research Organizations voor de onder-
delen van het onderzoek.

Personeel.

Mevrouw J. J. van den Berg-Groeneveld verliet de dienst
van het Bosbouwproefstation met 1 Maart 1949. De veld-

assistent P. C. Beunis ging met ingang van 1 Juni terug naar de dienst van het Staatsbosbeheer. Mevrouw L. Hingst Reijnvaan vertrok eveneens per 1 Juni.

Aan het einde van het jaar bestond het personeel uit de volgende personen :

- Dr H. van Vloten, Directeur,
- Ir J. van Soest, Ingenieur,
- Ir C. P. van Goor, Ingenieur (in dienst sedert 1 Februari),
- F. Tiemens, Technisch Ambtenaar,
- A. van Wijk, Tuin-assistent-boomkweker,
- H. van Holland, tuin-assistent (in dienst sedert 14 Februari),
- J. C. E. Diesman, aankomend bosarbeider (in dienst sedert 27 Juni),
- A. Rikken, aankomend bosarbeider (in dienst sedert 25 Juli),
- Mej. C. Gregoor, Administratief Assistent (in dienst sedert 1 December),
- Mevrouw P. C. Lammerink-Christiaanse, Administratief Assistent (in dienst sedert 16 Februari),
- Mej. D. Schans, typiste (in dienst sedert 7 November),
- J. Gremmen, Botanisch analyst,
- G. van Laar, Amanuensis (glasblazer, instrumentmaker),
- J. B. W. Weg, Amanuensis (houtbewerking, fotografie, enz.), tevens concierge,
- Mej. C. J. van Holland, werkster.

De volgende studenten in de bosbouw aan de Landbouwhogeschool hielpen bij enkele onderdelen van het werk :

- Mej. L. van Straaten, cand. l.i. (enten en kruisen van populieren),
- M. Witkamp, cand. l.i. (waarnemingen over wortelzwammen).

Gebouwen en terreinen.

De plantenkas werd half Januari in gebruik genomen.

Het voor kwekerij bestemde terrein werd in de loop van het jaar uitgebreid met 1 ha. De elektrische afrastering om de kwekerij bleek onvoldoende te werken tegen hazen en konijnen.

Inventaris.

Met gevoelens van dankbaarheid moge hier worden ver-

meld, dat de bijdrage van het Koninklijk Domein aan het Stichtingsfonds kon worden gebruikt voor het aanschaffen van een Kine-Exacta kleinbeeld-camera met enige onderdelen.

Verdere uitbreiding :

Zweedse boomklemmen, 2 hoogtemeters (boomhengels) van aluminium buizen voor metingen tot 20 m lengte,
Colwood schoffelmachine,
Automatische rembalans, glaswerk,
Diverse toestellen en apparaten voor het bodemkundig onderzoek, grotendeels in eigen werkplaats vervaardigd, o.a. een apparaat voor poriënanalyse met toebehoren en een schommelapparaat voor natte aggregaatanalyse.

Bibliotheek.

Het aantal boeken en overdrukken werd in 1949 uitgebreid met 568 stuks, verdeeld als volgt :

door ruil of geschenk	519 stuks
aangekocht	49 „
Totaal	568 stuks

Het aantal tijdschriften bedroeg 31.12.1949 : 25.

Samenwerking met andere instellingen.

- Het Bosbouwproefstation T.N.O. stelt de verleende medewerking van het Staatsbosbeheer, de Nederlandsche Heide- maatschappij en particuliere bouseigenaren en beheerders zeer op prijs.

Er bestond een uitstekend, *geregeld* contact met andere T.N.O.-instituten, zoals het I.T.B.O.N., de A.B.W., de Afd. Hout van het C.I.M.O. en het Landbouwproefstation en Bodemkundig Instituut T.N.O. te Groningen.

Van de Instituten en Laboratoria der Landbouwhogeschool te Wageningen moet in het bijzonder worden genoemd het contact met het Instituut v. Bosbouwkundig Onderzoek, het Laboratorium voor Erfelijkheidsleer en het Laboratorium voor Mycologie en Aardappelonderzoek.

Commissies.

De directeur nam deel aan de vergaderingen van de volgende commissies :

Commissie voor Hydrologisch Onderzoek T.N.O. ;

Nationale Commissie Populiereenteelt, o.a. het internationale congres in België en Nederland ;

Permanent Committee International Union of Forest Research Organizations te Helsinki ;

Contact-Commissie I.T.B.O.N.

Contact met het buitenland.

De directeur maakte van 1 tot 30 Juli een studiereis naar Denemarken, Finland en Zweden. Hij bracht in Denemarken een bezoek aan het Veredelingsinstituut van Dr Syrach Larsen te Hørsholm, Statsskovens Planteavlstation te Krogerup en het Bosbouwproefstation te Springforbi. In Finland nam hij deel aan excursies en vergaderingen van het Derde Wereld Bosbouw Congres te Helsinki. Gedurende dit congres vonden ook de jaarlijkse vergaderingen van het permanent committee van de Intern. Union of Forest Research Organizations plaats, waarvan de directeur deel uitmaakt. Een belangrijk deel van de behandelde onderwerpen bestond uit het vormen van secties, waarin een nauwer contact van de wetenschappelijke werkers op bepaalde gebieden kan worden bereikt. De directeur werd aangezocht het voorzitterschap van sectie 24, Forest Protection op zich te nemen. In Zweden werden bezocht het Bosbouwproefstation te Experimentalfältet, het plantenfysiologische instituut van de Universiteit te Uppsala en het boomveredelingsinstituut te Ekebo.

Ir J. van Soest maakte in Augustus een studiereis van 14 dagen naar Denemarken. Hierbij werden zowel contacten gelegd met het Deense Bosbouwproefstation als met de veredelingsinstituten.

Van 16 tot en met 19 September bracht een wetenschappelijk medewerker van het Deense Bosbouwproefstation, N. P. Tulstrup, tevens secretaris der Zaadcommissie der Deense Bosbouw Vereniging een bezoek. Doel van deze reis was de voorbereiding van een import van eikels (inlandse en Amerikaanse) en beukennoten van gewaarborgde herkomst uit Nederland naar Denemarken. Aangezien zulke garanties ook voor de Nederlandse bosbouw van belang zijn, is de mede-

werking van het Bosbouwproefstation T.N.O. hierbij toegezegd en werd met de Nederlandse Heidemaatschappij hierover contact opgenomen. Dit heeft reeds tot een leverantie van zaad van gecontroleerde herkomst naar Denemarken geleid. De medewerking van het Bosbouwproefstation T.N.O. betreft in beginsel classificatie van de moederopstanden.

Het Bosbouwproefstation ontving de volgende buitenlandse bezoekers :

- F. Bauer, Hann. Münden, Duitsland ;
- L. E. Eekhout, Landbouwhogeschool, Gent, België ;
- R. Fontaine, F.A.O., secretaris Intern. Un. of For. Res. Organizations, Genève, Zwitserland ;
- J. D. Matthews, For. Res. Station, Alice Holt, Farnham, Surrey, Engeland ;
- T. R. Peace, als voorgaande ;
- Quintelier, Institut de Populiculture, Grammont, België ;
- Dr E. Rennerfelt, Statens Skogsforskningsinstitut, Experimentalfältet, Zweden ;
- H. Tanner, Kantonsoberförster, St. Gallen, Zwitserland ;
- N. P. Tulstrup, Springforbi, Denemarken ;
- P. Waesterberg, Skogssällskapet, Zweden ;
- G. Wennmark, Länsjägmästare, Uddevalla, Zweden.

Bijzondere financiële bijdrage.

Dankbaar vermelden wij, dat een bosbezit(s) ter einde 1949 een belangrijke gift deed toekomen aan het Bosbouwproefstation T.N.O. te Wageningen met deze mededeling : „Innig overtuigd van de enorme voordelen, welke wij, bosbouwers, straks zullen kunnen trekken van Uw zo belangrijke werk en de hierbij door U opgedane ervaringen verzoek ik U, mijn bijdrage hiervoor te willen aannemen.”

DE WERKZAAMDHEDEN IN 1949.

Groeiplaatsonderzoek.

Ir C. P. van Goor werd met ingang van 1 Februari benoemd tot ingenieur bij het Bosbouwproefstation, belast met bodemkundig onderzoek. Na een studie van literatuur genoot hij in Maart en April gedurende ongeveer 1 maand gastvrijheid aan het Landbouwproefstation en Bodemkundig Instituut T.N.O. te Groningen. In April werd een week gehospiteerd aan het Bodemkundig Laboratorium te Kampen,

om kennis te nemen van het bodemkundig werk in de Noord-Oost-Polder. Bovendien werden de laboratoria van het Bedrijfslaboratorium voor Grondonderzoek T.N.O. te Groningen en op „Mariëndaal” bezichtigd. Een woord van welgemeende dank voor de behulpzame ontvangst door directeuren en staven der genoemde instituten is hier op zijn plaats.

Gedurende een verblijf in Zwitserland van 17 Mei tot 16 September maakte Ir van Goor intensief kennis met de moderne opvattingen en methoden van het groeiplaatsonderzoek ten behoeve van de bosbouw aldaar, meer in het bijzonder met het bodemkundige deel, o.a. de classificatie volgens Pallmann. Voor dit doel was hij in die tijd gast aan het Agrikulturchemische Institut der Eidgenössischen Technischen Hochschule te Zürich. Hier werd naast vele andere methoden van onderzoek zeer speciaal die van Dr Richard ter bepaling van de biologische activiteit in de bodem bestudeerd. Kenmerkend voor de moderne opvattingen in Zwitserland is de nauwe samenwerking tussen het bodemkundig onderzoek met de plantensociologie en de houtteelt, die ook het Bosbouwproefstation T.N.O. zal nastreven.

De inventaris voor het bodemkundig onderzoek werd met verschillende instrumenten en toestellen aangevuld. Hiervan werd een groot deel door eigen personeel gebouwd. Op het punt van instrumenten moge hier dankbaar worden vermeld, dat het proefstation menig maal een beroep mocht doen op de hulp van de werkplaatsen van het Nederlands Scheepsbouwkundig Proefstation, van enige laboratoria der Landbouwhogeschool en het Centraal Instituut voor Landbouwkundig Onderzoek; van onze kant wordt eveneens, waar mogelijk, hulp verleend.

De installatie was einde 1949 zover gevorderd, dat de methodiek voor verschillende bepalingen aan enige voorbeelden van opstanden behorende tot „de Dorschkamp” in het begin van 1950 kan worden beproefd.

HOUTTEELTKUNDIG ONDERZOEK.

De inventarisatie.

Het opsporen van bomen en opstanden, geschikt voor bosbouwkundig onderzoek, werd voortgezet. Doordat evenwel de overige werkzaamheden vrij veel tijd opeisten, kon aan dit werk slechts incidenteel aandacht worden besteed, zodat dit onderzoek eerst in de loop van 1950 zal kunnen worden af-

gesloten. Intussen steeg het aantal geïnventariseerde objecten van 300 tot 700.

Het systematisch bezoeken van de ambtsgebieden van de Ned. Heidemaatschappij en van de houtvesterijen van het Staatsbosbeheer is nu bijna geheel verricht. Alleen enkele gedeelten in het Zuidoosten van het land zijn nog niet aan de beurt gekomen. Zodra ook deze zijn geïnventariseerd, zullen de tot dusver nog niet bereikte leden van de Ned. Boschbouw Vereeniging en die van de Ned. Vereeniging van Boscheigenaren per circulaire worden aangeschreven en bij gunstig antwoord bezocht. Daarna zal het onderzoek worden afgesloten en zullen de uitkomsten statistisch worden bewerkt. Van de geregistreerde objecten is intussen een op 3 wijzen toegankelijk kaartstelsel aangelegd.

Groeionderzoek exoten.

In de loop van het jaar werd het veldwerk gereorganiseerd. Bij de oorspronkelijke opzet van het onderzoek waren 2 middelbare krachten voor de opmetingen gedacht, terzijde gestaan door ter plaatse geleende arbeiders. In de praktijk gaf dit lenen van arbeiders nogal eens moeilijkheden en bovendien kostte het, telkens opnieuw instrueren van vreemde helpers zeer veel tijd. Doordat een van beide technici naar een andere dienst overging, konden in zijn plaats twee jonge arbeiders worden aangesteld, waardoor met de aangebleven technisch ambtenaar één vaste geroutineerde meetploeg werd verkregen. Deze werkt niet alleen zeer veel sneller, doch bovendien nog nauwkeuriger en goedkoper. Het rekenwerk wordt als gevolg van deze reorganisatie nu geheel aan de A.B.W. T.N.O. overgelaten.

In 1949 werden opgemeten :

Abies grandis	1	perk
douglas	12	perken
lariks	21	„
Pinus nigra	10	„
Pinus sylvestris	2	„
Inlandse eik	2	„

totaal : 48 perken

De uitkomsten zijn nog slechts gedeeltelijk bewerkt. Dit is het gevolg van aanzienlijke vertragingen bij de Afdeling

Bewerking Waarnemingsuitkomsten T.N.O., doordat deze afdeling een deel van het rekenwerk elders moet laten doen bij gebrek aan voldoende eigen apparatuur. Verbetering is in uitzicht gesteld.

Met inbegrip van de in 1949 nieuw uitgezette perken, bedroeg het aantal proefperken per ultimo December 1950 :

Abies grandis	1	perk
douglas	24	perken
lariks	31	„
Pinus nigra	17	„
Pinus sylvestris	4	„
Inlandse eik	2	„
Amerikaanse eik	1	perk
	<hr/>	
	80	perken

Herkomst-onderzoek.

De 75 proefperken in groveden, waarvan in het vorige verslag de hermeting reeds werd vermeld, zijn, wat hun uitkomsten betreft, nog steeds in bewerking. Intussen zijn ook de nog bruikbare proefperken van de beide herkomst-reeksen van Europese lariks, in totaal 2 x 11 perken, opnieuw gemeten.

SELECTIE EN VEREDLING. BOTANISCH EN PATHOLOGISCH ONDERZOEK.

Lariks.

Kleine partijen zaad, van Europese en Japanse lariks per boom gewonnen, werden afzonderlijk uitgezaaid in de kwekerij van de Dorschkamp. Het Bosbouwproefstation ontving bovendien monsters zaad van Europese lariks uit Denemarken, Groot-Brittannië en Tsjecho-Slovakije (Sudeten) en een kleine partij zaad van de bekende Japanse lariks van Dunkeld in Schotland, waaruit planten werden gekweekt.

Van uitgezochte exemplaren van Europese en Japanse lariks werden entingen gemaakt, waarvan slechts een gering percentage slaagde.

Groveden.

Het Bosbouwproefstation neemt deel aan de werkzaamheden van de werkgroep voor selectie en veredeling van de groveden. O.a. werden instrumenten ter beschikking gesteld.

Variëteiten van *Pinus nigra*.

Van de in de eigen kwekerij gekweekte variëteiten : austriaca, calabrica, cebennensis, corsicana en caramanica (taurica) werd een proefreeks met 3 herhalingen aangelegd op de Dorschkamp. In enkele andere houtvesterijen van het Staatsbosbeheer worden parallel-proeven genomen met dezelfde herkomsten.

Populieren.

Opdracht van de Nederlandsche Heidemaatschappij :

Voor de Nederlandsche Heidemaatschappij werden bepaalde kruisingen van populieren uitgevoerd en zaailingen gekweekt. Hiervoor verleende de Heidemaatschappij een financiële bijdrage aan het Bosbouwproefstation.

Entingen.

	geënt geslaagd		
♀ populieren, <i>P. marilandica</i> , regenerata, berolinensis, angulata, Fremontii en nigra op marilandica, robusta, serotina en trichocarpa	194	162	(84%)
♂ populieren, <i>P. nigra</i> , gelrica, serotina, serotina erecta, Lloydii en Eugenei op marilandica, robusta, serotina en trichocarpa	64	59	(92%)
♀ <i>P. tremula</i> , alba, canenscens op tremula en alba	52	32	(62%)
op robusta, marilandica en trichocarpa	31	3	(10%)

Aan sommige dezer entingen werden opnieuw bloemknoppen gevormd.

Zaailingen :

Alle kruisingen van *P. regenerata* zijn mislukt. Van andere populieren werden de volgende aantallen zaailingen gekweekt :

gecontroleerde kruisingen :		
<i>P. angulata</i> ♀		813
<i>P. berolinensis</i> ♀		5
<i>P. Fremontii</i> ♀		2868
<i>P. marilandica</i> ♀		1259
<i>P. nigra</i> ♀		72
<i>P. alba</i> ♀		104
<i>P. tremula</i> ♀		650
	totaal	5771

illegitieme zaailingen :	
P. lasiocarpa (Denemarken) ...	800
P. marilandica (Nederland) ...	224
P. nigra (Italië)	940
P. nigra (Nederland)	120
P. regenerata (Nederland)	12
P. tremula (Nederland)	51
totaal 2147	

Eik.

Van inlandse en Amerikaanse eik werden per boom afzonderlijk geogoste partijen eikels uitgezaaid, evenals enige monsters van voor Denemarken bestemde partijen.

Schorsbrand van Japanse lariks door *Phomopsis Pseudotsugae* Wilson. Proef in de „Loener Mark”.

De 5 gevariëerde behandelingen van de eerste der drie proefreeksen werden volgens plan om de 2 maanden in 6-voud uitgevoerd. Het resultaat was sprekend. De aantasting door de zwam was in de tweede helft van Mei duidelijk te vinden aan de op 15 November, 15 Januari en 15 Maart behandelde bomen. De contrôles vertoonden 0/135, 0/142 en 2/136 infecties. De bomen, die hun takken behielden, doch op 4 plaatsen door hamerslagen werden gewond, gaven het volgende beeld te zien :

Behandeling op :	15.11.1948	15.1.1949	15.3.1949
aantal bomen met schorsbrand	69/72 96%	69/70 99%	59/67 88%
aantal aantastingen per boom ...	2.82	3.23	2.47
gem. uitbreiding van de infecties in de lengterichting in cm	13.3	12.8	5.2
aantal infecties met pycniden ...	138/195 70%	200/224 89%	34/146 23%

Elke wond aan de stam gedurende de rustperiode aangebracht, kan tot infectie aanleiding geven. Vooruitlopend op de cijfers der volgende behandelingen leiden de waarnemingen bovendien tot de conclusie, dat een verwonding in de vegetatieperiode van 1 Mei tot 15 September practisch geen

gevaar voor een infectie door *Phomopsis Pseudotsugae* veroorzaakt. De uitkomst van de behandeling in Maart wijst ook reeds in dezelfde richting. Het verwijderen van de dode takken kan dus in de zomermaanden zonder gevaar voor optreden van schorsbrand plaats hebben.

De tweede proefreeks werd voor het eerst op 15 October 1949 behandeld. Van de oorspronkelijke 5 methoden van behandeling zijn 2 vervallen: het gebruik van zaag en van bijl. In deze reeks worden nu toegepast: knuppelen, hameren, met een kurkboor op 4 plaatsen per boom een schijfje met diameter van 20 mm uit de bast uitboren en het met een mes aanbrengen van een oppervlakkige wond op 4 plaatsen per boom. De tijdstippen van deze behandelingen zijn ten opzichte van de uitvoering in de eerste proefreeks 1 maand versprongen. In de eerste reeks worden bovendien op de oude data de bomen van één der contrôlerijen behandeld, door op 4 plaatsen een schijf uit de bast te boren. Bij 5 dezer bomen per proefperk, dus per tweemaandelijks behandeling in $5 \times 4 \times 6 = 120$ gevallen, worden de wonden met een sporensuspensie uit een reincultuur van *Phomopsis Pseudotsugae* op tarwekorrels geïnoculeerd.

Dothichiza populea Sacc. et Briard op populieren.

De proeven over directe bestrijding van deze in 1949 weer hevig opgetreden ziekte door de Plantenziektenkundige Dienst in samenwerking met verschillende instituten en instanties, o.a. het Bosbouwproefstation genomen, werden voortgezet en uitgebreid. Om dit werk op een hechtere basis te plaatsen, zal een werkgroep worden gevormd, waarvan behalve de P.D., de N.A.K.B., de Nederlandsche Heidemaatschappij, het Instituut voor Bosbouwkundig Onderzoek en het Bosbouwproefstation deel zullen uitmaken.

Ontsmetting van zaad van coniferen.

In samenwerking met de Plantenziektenkundige Dienst werden enige proeven opgezet over het gebruik van organische fungiciden ter ontsmetting van het zaad van coniferen en de grond van de zaaibedden. Door de weersomstandigheden (hitte en droogte) hebben deze proeven geen duidelijke resultaten opgeleverd.

Ziekte van fijnspar.

67 waarnemers van het Instituut voor toegepast-biologisch

onderzoek in de natuur gaven antwoord op een enquête betreffende deze ziekte. In 8 der gebieden komt geen fijnspar voor. De 59 andere gaven op:

sparren gezond in 22 gevallen,
 „ matig ziek in 6 gevallen,
 „ hevig ziek in 31 gevallen.

De 37 gevallen, waarin de ziekte voorkomt, zijn in onderstaand overzicht gerangschikt.

Samenvatting van gegevens der enquête

singels of enkele bomen	zuivere gesloten opstanden	gemengde gesloten opstanden	0—20 jaar	21—40 jaar	41 en ouder	goede groei	matige groei	slechte groei	zand	lemig zand	leem	zavel	klei	grondwater 0—50 cm.	51—200 cm.	201 cm. en dieper	niet geëxposeerd	geëxposeerd in een of andere windrichting
10	19	8	11	13	10	21 ¹ / ₂	6	2 ¹ / ₂	24	6	1	2	1	11	13	10	12 ¹ / ₂	23 ¹ / ₂
			(3?)				(7?)				(3?)			(3?)			(1?)	

Als volledige statistiek zijn de cijfers beslist niet te gebruiken. Toch geven zij een indruk van het optreden der ziekteverschijnselen, die uit alle mogelijke delen van het land werden gemeld. Zij laten verder zien, dat de ziekte geen verband houdt met leeftijd, slechte groei, grondsoort, waterstand of met het al of niet in singels en zuivere of gemengde opstanden groeien van de sparren. Zeker zijn er ook geen aanwijzingen in te vinden, dat een expositie van de bomen voor de wind het optreden van de ziekte bevordert of induceert.

Ringwondproef met beuken op „Oostereng”.

Bij de controle in het najaar werd de eerste aantasting van Japanse lariks door *Armillaria mellea* met dodelijke afloop gevonden in een der perken van de niet geringde beuken op een plaats, waar in 1948 vruchtlichamen van de honingzwam waren aangetroffen.

Ook in dit jaar werd elke stob opnieuw met sporen van *A. mellea* geïnoculeerd.

Ringwondproef met groveden op „de Ginkel”.

Deze proef werd in November gecontroleerd, waarbij de Heer M. Witkamp, cand. l.i. assisteerde.

Kartering van wortelzwammen op „de Dorschkamp”.

Een eerste kartering van het voorkomen van *Armillaria mellea* en *Fomes annosus* op de Dorschkamp werd uitgevoerd door de Heer M. Witkamp, cand. l.i. in de periode van 1 November tot 15 December.

Adviezen.

Aan de Nederlandse Algemene Keuringsdienst, de Nederlandsche Heidemij en het Staatsbosbeheer werden betreffende enkele ziektegevallen adviezen uitgebracht.

Publicaties 1949.

Korte Mededeling No. 1. De zorg voor goed zaad van groveden beschouwd naar aanleiding van een herkomstproef.

Korte Mededeling No. 2. Verslag over het jaar 1948.

Korte Mededeling No. 3. Het Veredelingswerk begonnen.

Korte Mededeling No. 4. Bosbouwkundig onderzoek in Denemarken.

„De Dorschkamp”, Wageningen, Januari 1950.